

Какво е авторско право?

Новини | Култура | на 25.04.2022 06:00 | от Зорница Христова

Защо говорим за това?

Защото днес е Световният ден на книгата и авторското право

Какво забелязваш в книгите?

Сигурно - най-напред героите. И техните истории, разбира се.

Или това е било отдавна, преди да забележиш най-важния герой - автора?

В събота беше Световният ден на книгата и авторското право. Книга е ясно какво е, но много хора изобщо не се замислят какво е авторското право и защо е важно то.

Представи си например, че искаш да станеш писател.

Четеш наистина много и малко по малко и в твоята глава започват да се раждат истории. Упражняваш се да пишеш ту в един стил, ту в друг. Опитваш се да намериш своя глас.

След години усещаш, че май те бива. Показваш написаното на свои приятели, после на някое издателство... и... ура! Публикуват го в книга!

Това е добра награда за всичките ти усилия. Хората наистина обичат героите ти.

Ти получаваш авторски хонорар - защото издателството печели от твоята книга. Така е честно. Обикновено част от парите ти се плащат предварително. Ако книгата се продаде и има нов тираж, ще получиш още - и това е чудесно, защото ще имаш възможност да напишеш нова книга.

А сега си представи, че книгата ти се появи в интернет. Хората я четат безплатно и не намират смисъл да я купуват. Издателството не пуска нов тираж, защото не може да продаде този. И не те кани за нова книга - няма с какво да плати нито на теб, нито на печатницата. Така нито имаш време да пишеш (защото трябва да работиш), нито пък (ако работиш нощем) има кой да издаде написаното.

Това вече не е честно. А понякога някой отпечатва книгата, без да е поискал разрешение от автора! Това пък вече съвсем не е честно.

Случва се не само с книгите - а и например с филмите. Да се направи един филм, е много скъпо - а когато хората го гледат безплатно, вместо да си купят билет, киностудията няма да може да си позволи да снима нещо ново. И тогава какво - ще гледаме само стари неща ли?

Ето затова съществува закон за авторското право. Когато някой го престъпи, казваме, че е извършил вид кражба. Дори да не е взел пари за това! А изданията с неплатени права (хартиени или онлайн) се наричат "пиратски".

Едно тъжно пиратство без кораби - пиратство, което ограбва възможността да има повече и по-добри нови книги, нови филми и нова музика.

Но тъй като денят на авторското право е и ден на книгата, нека го отпразнуваме весело. Например като предложим на свой приятел да разменим любимите си книги. Ето това е законен начин да прочетеш книга, без непременно да я купуваш. Другият, разбира се, е да използваш библиотеката!

А защо точно 23 април е ден на книгата?

Защото тогава са родени двама от най-великите автори в историята на литературата - Уилям Шекспир и Мигел де Сервантес. Съвсем скоро ще ти разкажем за тях!

